

2002 Sejersteds park i Levanger

Som følge av Hansatiden og av enevelde i 1660 kom flere utenlandske familier til å slå seg ned i Trøndelag. Kong Fredrik 3 og Christian 5 i København hadde i forbindelse med innføringen av enevelde, fjernet adelen omtrent med et pennestrøk, og innført sin egen nye adel, bestående av lojale offiserer. Problemet for danskekongene var at de ikke hadde penger å betale med. Men i Norge og i Trøndelag hadde de krongods. Disse ble tilbudt som betaling til enkelte offiserer og andre lojale medarbeidere. Ref. general Schultz på Værnes. På det viset kom det derfor ganske mange nye slektsnavn hit, som fortsatt forefinnes, naturligvis. Den siste dominerende flensburgeren var vel Gørrissen, også han på Værnes. Alle gled enkelt og greit inn blant befolkningen da kultur, religion, utseende og alt annet var så godt som det samme for hele Nord-Europa. Etter Svartedauden i 1349 var vi i Norge kun ca. 150 000 mennesker. Det var nok land å ta av og nye impulser var velkomne, ingen utgifter, særegenheter og krav om andre religioner, tradisjoner eller levesett, slik dagens innvandrere krever og får. Oppover alle år har innslaget av tysk innflytelse innenfor det militære vært dominerende, inklusivt ord, uttrykk og kommandospråket. Offiserfamilier ble på et vis i overført betydning en slags liten adel. Dette gjelder for øvrig også presteskapet/de geistlige. Og giftemål fant ofte sted internt i standen, eller i det minste på kryss mellom offisers- og prestefamilier. Blant store og innflytelsesrike offiserfamilier her i vår region kjenner vi blant annet til Motzfeldt, Klüver og Sejersted. Og vi skal dvele ved en av disse, nemlig Johannes Mathias Sejersted, født på Mæle gård i Stjørdal i 1797.

Mæle gård, Stjørdal

Johannes Mathias Sejersted er:
sønn av oberst Fredrik Christian Sejersted (1769-1841) og Margrethe Bea Lund (1768-1847), som eide og bodde på Mæle gård i Stjørdal. I 1835 kjøpte de og flyttet til Medbroen. Da Karl Johan ble kronet i 1818, ble oberst Sejersted ridder av Sverdordenen. I 1835 mottok også obersten en æressabel av Karl Johan. Det sies at Fredrik Christian Sejersted var den første som dyrket poteter i Stjørdal, etter at faren Jens Fredrik Svane Sejersted (1722-1793) hadde innført poteten til Stjørdal. Oberst Fredrik Christian eide for øvrig også Nossum gård i Skogn, og i den forbindelse bygde han skogsveien gjennom Markabygd over til Skjelstadmark i Hegra, som i sin tur sparte en mils kjøring mellom hans to storgårder.

Johannes Mathias Sejersted er:
nevø av generalløytnant Johannes Klingenberg Sejersted (1761-1823), bror av Fredrik Christian på Mæle/Medbroen/Nossum. Johannes Klingenberg Sejersted deltok som delegat på Notabelmøte før riksforsamlingen på Eidsvoll. Han ble stabssjef hos kong Christian Fredrik,

som ble valgt til konge på Eidsvoll den 17. mai 1814 - og sto også bak forsvarsplanen for 1814.

Johannes Mathias Sejersted er:

bestefar til Fredrik Christian Sejersted (1883-1972), flypioneren, innehaveren av Norges første flysertifikat. Se *Stjørdalens krønike*, bind 17, side 34. Denne Fredrik Christian var for øvrig oldebarn av Heyerdahl (1773-1847), som var eidsvollsmann og prest i Værnes kirke. Og for å holde oss til eidsvollsforsamlingen, så ble Jens Jacob Sejersted (1796-1844), sønn av oberst Fredrik Christian (1769-1841), gift med enken etter eidsvollsmannen Wasmuth som en stund eide og bodde på nabogården Ree.

Johannes Mathias Sejersted er:

tippoldefar til professor Francis Sejersted (1936-2015), historiker og tidligere leder av Nobelkomiteen.

Johannes Mathias Sejersted er:

tippoldefar til Astrid A. Seyersted, som er kilde og eier av det diktete notatet som er gjengitt her i kapitlet.

Johannes Mathias Sejersted er:

3 x tippoldefar til alpinistene på det norske landslaget: søskenparet Lotte (1991) og Adrian Smiseth (1994) Sejersted.

Søsknene Lotte og Adrian Smiseth Sejersted noen år tilbake (foto: Norges skiforbund)

Her følger en avskrift som hovedpersonen i dette kapitlet, oberstløytnant Johannes Mathias Sejersted, diktete den 12. januar 1883 om seg selv til sin svigerdatter Christiane Sejersted, f. Holtermann,

Jeg er født på Gaarden Mæhle i Stjørdalen, hvor jeg blev opdraget efter den gamle Skole, der gikk strængt til. Fornøielsene var faa eller ingen. Børnenes Plads var ved

Døren eller Kakkellovnen, og Straffen indfandt sig ved mindste Forseelse. Min Undervisning modtog jeg af en omreisende R. Wing (kommentar: skrift uklar) hvem jeg maa tillægge al Berømmelse, saavidt hans Kundskaper strak. Mathematik læste jeg lidt med Oberstløjtnant Hirsch før han reiste til Danmark.

I den Tid var ved Lov bestemt, at enhver Officier, der var Fader og ønskede sine Sønner efter sig ansat som militære, blev skattelagt til det danske Landkadetacademi med 2 spd aarlig, indeholdt af hans Gage. Da Tiden kom, at jeg efter Alder og Indskrivning blev indkalt til Akademiet 1811 blev jeg geleidet af en Reisende til Kristiania og derfra fra en i København ansat Fuldmektig, ved Generalpostdirectionens (?) Postkontor (?) Braae, en kjærlig og omsorgsfuld Mand, i hvis Hus jeg modtog Hygge og Godhed engang imellem i mit første Kadetaar.

Ved min Anmeldelse paa Akademiet blev jeg straks Vidne til, at en av mine vordende Kammerater blev prygled og saaledes lod mig vente, hvad der forestod. Prøven paa min ringe Kundskab blev da foretaget og efter at have opgivet, at jeg havde læst noget af Begyndelsesgrundene (?) i Mathematik, fik jeg straks besvare samme Spørgsmaal som Klassens øvrige kadetter, og Lykken var mig saa gunstig, at mine Besvarelser kom først og befundne riktige. Dette bevegede vedkommende Overordnede til at antage mig paa Prøve i nævnte Ide Militærklasse, hvorved jeg gikk forbi de tvende nedre Skoleklasser. Følgen heraf blev da, at jeg med adskillig Anstrængelse tilligemed de fleste andre ogsaa ved Aarets Udgang blev opflyttet i 2den klasse og derved sled mig igjennem til Officierseksamen 1813.

Sejersted og hans kone Frederikke Dorthea Heyerdahl

Under den gamle Coutume, at Ældste i 3die Klasses Kadetter hvert Aar blev udtaget omtrent 24 til alternativt flere Gange i Ugen at forrette som Pager ved det Kongelige Taffel, blev ogsaa jeg av og til valgt dertil. Dette var jo en Fornøielse for enhver naar han først blev fortrolig hermed. Vor Forretning var da under Taffelet at staa bag de Kongelige Stole og der presentere den Person man var bestemt til at opvarte de forskjellige Retter, som man først modtog af den kongelige Tjener. Pagedraten som man der iførte sig bestod i Silkestrømper (hvide) og Sko, gule Knæbukser, rød Trøie besat med Sølvtresser over Brystet.

Den 24. December 1813 ble jeg som Officier ansat ved danske Livregiment og tjenestegjørende ved Landkadetkorpset som Inspectionsofficier. Imidlertid indtraf Krigstilstanden i Norge, da jeg tilligemed Løjtnant afgaa til Fedrelandet og søkte Afsked ad dansk Tjeneste Forbudet mod at vandre (?) op til Norge var allerede belagt med Straf fra svensk side, hvorfor 2 tvende (?) Officierer erhvervede os Pas under navn af Boghandlere og med Jydeskipper hemmelig afgik til Norge med en Slip, lastet med Trælaster over Skagen eller Fladstrand (?). Da den var losset afgik vi til Grimstad (eller Gois eller Grus?) og derfra

Landeveien til Kristiania, hvor jeg efter min Onkel General Sejersteds Anvisning blev fremstillet for Prins Christian Fredrik.

Ved min Onkel var jeg allerede foreløpig ansat ved det Søndenfjeldske Dragonregiment og tiltraadte straks Kavaleriekserserskolen i Kristiania, men efter tvende Maaneders Forløb blev Skolen formedelst Krigen da ophævet, og jeg henvist til Tjeneste ved Dragonregimentet (Søndenfjeldske) hvor jeg ansattes ved Ritmester Gill's kompani til Udrykning.

Kompaniets Tjeneste under Krigen bestod mest i Marscher efter General Staffelt's Ordres. Ord res. Affæren ved Onstad Sunde kunde høres og ved Kompaniets Ankomst og Hvile ved Lindhol Sund var jeg Vidne til at der ligeoven for Elven kom nedover fra Høidene fra hver Side mod hverandre 2de talrige støttede Infanteri detachementer mod hvilke Batteriet ved Lindhol, kommanderet af Kaptein Bentzen (Goliat kaldet) afsendte en Kugle, der havde tilfølge at tvende Fiender blev blesserede og ledsagede af sin Kammarater, medens de fiendtlige Detachementer øieblikkelig spredte sig. Og dette er alt hva jeg den gang saa af Krigen.

Ved Armeforandringen 1814 blev jeg efter Ønske ansat ved Trondhjemske Ridende Jægerkorpses Stangerske Eskadron, senere som Adjutant og en Tid Regnskabsfører ogsaa ved Korpset. Avancerede siden efter Tur til Sekondritmester og Eskadronchef ved samme og senere, udenfor Tur, til Korpsmajor sammesteds.

Mitt siste Placement blev deretter som Chef for Oplandske ridende Jægerkorps, hvorfra jeg afskedigedes fra den militære Tjeneste.

Etter sin militære utdanning (Krigskolen), som også var en ingeniørutdanning, ble Johannes Mathias Sejersted offiser ved det danske Livregiment. Da krigen brøt ut mellom Norge og Sverige i 1814, dro han forkledd som bokhandler over Jylland og Skagen og kom seg med båt over til Grimstad, og videre til Kristiania (Oslo), hvor han gjennom sin onkel, generalløytnant Sejersted, fikk seg tjeneste for kong Christian Fredrik (valgt på Eidsvoll, trakk seg senhøstes). Etter krigen kom Johannes Mathias Sejersted til Skognske Eskadron hvor han 1. januar 1818 ble premierløytnant. Johannes Mathias Sejersted giftet seg i Værnes kirke i 1820 med Frederikke Dorthea Heyerdahl, datter av sogneprest og eidsvollsmann Hieronymus Heyerdahl i Stjørdal. De fikk 12 barn. De sju første ble født i Stjørdal, de øvrige i Skogn. I 1838 kjøpte Sejersted Rustgården i Skogn av major Jørgen von Coldevin. Johannes Mathias Sejersted var ordfører i Skogn i perioden 1840 – 1843. I 1853 selger Sejersted unna, og flytter til Vang på Hedmarken, for å tiltre som oberstløytnant og sjef for Opplandske kavalerikorps. Han døde på sin gård Fensal i Vang den 2. august 1886.

Hieronymus Heyerdahl

Men det spesielle med Johannes Mathias Sejersted, er hans forhold og betydning overfor Levanger. Det heter seg i Asbjørn Eklo's oversikt vedrørende Sejersted sin betydning for Levanger, at Levangerelva hadde oppover årene voldt innbyggerne atskillige bekymringer. Elveleiet hadde trengt helt frem til hovedveien (Kirkegata), og det var stor fare for at den ville bryte gjennom til sundet. I 1843 ble det bestemt at det måtte graves et nytt elveløp fra

Vaskarhølen til Brusve bro. Arbeidet og ansvaret ble derfor gitt til daværende rittmester Sejersted som hadde ingeniørutdanning ved Krigsakademiet (Krigsskolen). Asbjørn Eklo sier det slik: «*Det er ingen tvil om at dette arbeidet med Sejersteds tekniske kunnskaper reddet byen fra en katastrofe*».

Dette med vann var da som nå meget viktig, og Johannes Mathias Sejersted fikk nok også æren for å skaffe byen en ordnet vannforsyning. Enkelte brønner fantes, men generelt ble drikkevannet hentet fra elven. I 1843 fant de frem til en kilde mellom Geite og Ulve med rikt oppkomme av friskt drikkevann. Under ledelse av Sejersted ble det laget «ledninger» av uthullede furustokker og vannet ble ført frem til vannkummer (stendere) flere steder i byen. Samme prinsippet som Gørrissen på Værnes benyttet i sin tid.

Sejersted fikk æren for å ha ført frem vann til byens sentrale strøk

Samtidig med sitt arbeid ved Skognske Eskadron var Johannes Mathias Sejersted byggleder, bestyrer og regnskapsfører under byggingen av Nordre Trondhjems Amts Sygehus på Eidsøra i Skogn. Han var en ildsjel og en drivkraft for Levanger. Reidar Strømsøe forteller i sin bok: *Levanger bys historie*, om brannen den 18. april 1846. Her påpekes det at kun fem dager etter brannen kom en komité sammen for å utarbeide en fullstendig reguleringsplan for byen, som ble godkjent ved kongelig resolusjon allerede den 13. mai. Arbeidet ble leder av major Sejersted. Ingeniørutdanningen i det militære ga god innføring i kartverket. Dette skulle nå komme til sin nytte. Den 15. juni var gater og hustomter nøye oppmålt og utvist. Denne reguleringsplanen dannet grunnlaget for fremtiden, for den er i alt vesentlig blitt fulgt også etter de senere branner. Byens reguleringsplan, takket være Johannes Mathias Sejersted, bygger på et strengt rettvinklet gatenett, som gjerne kalles for kvadraturer, hvis tilsvarende er gjort for kjernen av Oslo og Kristiansand. I Levanger har de ifølge Asbjørn Eklo de fire gater i lengderetningen og tverrgater som da utgjør like store kvartaler. Dette var så bra at etter bybrannene i 1877 og 1897 ble byen bygget opp igjen etter samme plan. Og alt takket være

stjørdalingen Johannes Mathias Sejersted. I 2002 ble *Øvre park* i Levanger omdøpt til *Sejersteds park* til hans ære.